

145 ani de la proclamarea Independenței României

1

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Moșincat
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de CBo
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889

ISSN-L 2734 -688

O proclamație a Românilor kossuthișii din Ardeal¹.

„**Au fost și de aceștia?**”... Așa se va întreba mirat cetitorul, care cunoaște, fie și numai, cât de cât, mișcările politice-naționale din anii 1848—1849 ale românilor din Ardeal. Pe semne da, au fost, pentru că iată ce putem ceti foaia din Sibiu «Siebenbürger Bote», numărul 86 din 9 Iulie 1849, pe atunci organ politic al sașilor din Ardeal: „Din o proclamațiune de la 8 Iunie, - scrie ziarul numit, - tipărită în limba maghiară și valahă și adresată valahilor, vedem, că la dorința comisarului guvernial Moise Berde, preoții și mireni de frunte ai valahilor din împrejurime, au ținut în ziua aceea o adunare în Sibiu, în scopul de a lua măsuri pentru o înțelegere cu frații valahi și reînțoarcerea lor la cauza legală a patriei, și pe lângă alte hotărâri, aduse spre binele neamului lor, au decis și tipărirea proclamațiunii acesteia”... [Urmează pe scurt cuprinsul proclamațiunii și la urmă observarea, că în sarcina sașilor cercetările făcute nu au putut constata până acuma nici o greșală, nici o vină, deci ei pe nedrept sunt atacați în proclamațiune, acuma când n-ar mai trebui să se bage zizanie între valahi și sași]. Din comunicatul acesta vedem, că ziarul german numit mai sus, care apărea pe atunci în Sibiu, abia în 9 Iulie 1849, a luat cunoștință despre o adunare românească, ce s-ar fi ținut cu o lună mai înainte, în 8 Iunie 1849 în Sibiu, și la care ar fi participat preoți și mireni din jurul Sibiului. Până atunci nu știa nimica despre ținerea ei. N-a putut fi deci o adunare prea numeroasă, pentru că în acest caz știa ceva despre ea și raporta ceva și mai curând despre decurgerea ei. Poate că adunarea nici n-a fost ținută, ci comisarul guvernial, Moise Berde, a prezentat celor doi subsecretari ai proclamațiunii textul gata ai acesteia, în românește și ungurește și le-a pus sula în coaste, ca să o semneze, tipărindu-o apoi pe spesele țării. Dar se poate, ca o mică conferență, totuși, să se fi ținut în 8 Iunie 1849, în Sibiu, cu participarea unor preoți și mireni din Sibiu și jur, - nu însă în urma vreunei convocări speciale pentru a se întruni, ci în urma unei proclamațiuni din 6 Iunie, a guvernului Bem.

¹ Teodor Păcățian, *Un ordin al lui Avram Iancu*, în *Transilvania* nr. 7, iulie 1926, p. 358. Doc. depistat și transcris de Col. r. Dr. Constantin Moșincat

145 ani de la proclamarea Independenței României

Anume Bem, care cu o zi mai înainte sosise acasă la Sibiu, venind din Banat, a dat în 6 Iunie 1849 o proclamațiune, în care aducea la cunoștința populației din Ardeal, că luptele sale, date în Banat, au fost încoronate de succes splendid. În afară de fortăreața Timișoara, care în curând are să cadă, întregul teritoriu dintre Murăș, Tisa și Dunăre, e ocupat acum de trupele *patriotice maghiare* de sub comanda sa, dușmanul fiind zdrobit și învins. Promitea apoi Bem amnistie pe seama tuturor românilor, plecați de la vetrele lor, iar preoții tuturor confesiunilor și națiunilor au fost invitați să precizeze fără zăbavă durerile și dorințele credincioșilor lor, pentru că el, Bem, se angajează să delătore toate nemulțumirile juste din Ardeal. Eu cred, că pentru a satisface acestei invitări din 6 Iunie a lui Bem se vor fi întrunit undeva în Sibiu, în 8 Iunie 1849, câțiva preoți și mireni, și cu ocaziunea aceasta, după ce s-au consultat și au hotărât aceea ce aveau să hotărască, le va fi pus pe masă comisarul guvernial Moise Berde sau vreun subaltern al său, proclamațiunea gata, ca să o voteze și semneze. Chiar și din textul proclamațiunii, «are un miros prea pronunțat de mentalitate ungurească din zilele în care a fost compusă»², se vede, că întrunirea a fost comandată de comisarul Berde. Proclamațiunea deci există, tipărită în românește și ungurește². Nu am putut afla textul românesc al ei, dar textul unguresc se găsește între hârtiile rămase de la fostul prefect Vasile Moldovan. În traducerea făcută de mine (T. Păcățianu) din acest text unguresc, proclamațiunea sună astfel:

„Fraților! Din partea domnului comisar guvernial Moise Berde am fost provocați să ținem o adunare, compusă din preoți și intelectualii poporului nostru, fiind scopul ei consultarea asupra mijloacelor, care ar putea potoli spiritele agitate prin grozăviile războiului intern, conducând îndărăt poporul român, de la calea răzvrătirii ilegale și a grozavei cruzimi, pe care e a urmat-o până acuma orbește, la calea legii, moralității, umanității și a supunerii, «aducându-l totodată pe acela la cunoașterea interesului său propriu, călcat până acuma în picioare de el însuși, prin o nepricepere fără păreche . Adunarea aceasta noi am ținut-o în ziua de astăzi, și în afară de dispozițiunile noastre, mai multe, salutare pentru voi, am convenit și în privința aceea, ca să vă adresăm o proclamațiune frățească, în următoarele: De o mie de ani gemem în sclavie și în puterea nimicniciei politice, nu voluntar, ci cu alte seminții împreună, după sensul legilor de atunci.

În anul trecut, 1848, i s-a făcut milă națiunii maghiare de situația noastră și în dietele din Pojon și Cluj a șters toate privilegiile nemeșesti, urbaniul, iobăgia, dijma, și ne-a donat nouă libertatea,, egalitatea de drept, proprietatea pământului, ne-a ridicat din țarina sclaviei la rang de cetățeni, fără să o fi cerut noi aceasta și și-a lărgit mărinimia atât de departe, încât pentru toate acestea nu a cerut nimica de la noi. Drept reprezentativ ne-a dat națiunea maghiară și nouă, a deschis și pe seama noastră calea la dieta compusă până acuma numai din magnați și nemeși, și la tot felul oficii publice, a făcut liberă și stimată religiunea noastră și a asigurat și naționalitatea noastră. E amăgitor josnic deci acela, care v-a mințit, că toate acestea împăratul vi le-a dat! Ba tocmai el a fost acela, care a voit să restabilească de nou iobăgia și toate raporturile sclaviei celei vechi, după cum a și făcut-o aceasta în unele părți ale Ungariei, ținute în jugul robiei; dar, grație geniului libertății, s-a șters de nou prin armele puternice și glorioase maghiare. Dar în afară de aceea, că împăratul

² *Ibidem* p. 358

145 ani de la proclamarea Independenței României

nu voia să facă lucrul acela, el nici nu-l putea să facă, pentru că nu putea lua aceea ce a fost a omului nobil maghiar, pentru a se da altuia, ci aceasta a putut-o face numai proprietarul nobil maghiar însuși, care a și făcut-o, voluntar, din jertfire de sine, nesilit de nimeni. Și cum ați remunerat voi toate aceste faceri de bine și jertfe? Ați ucis pe binefăcătorii voștri, ați măcelărit pe cei neînarmați, neapărați; bătrâni, femei, copii, deopotrivă, ați pustiit orașe și sate înfloritoare!

Ei frățeste și în mod gratuit au împărțit cu noi averea lor, jumătate din toate moșiile lor vi s-au donat vouă și voi i-ați măcelărit pentru această și ați voit să le luați și cealaltă jumătate! Mărturisiți voi singuri, aceasta e recunoștința? Aceasta e creștinătatea? Nu vă temeți" de biciul pedepsitor al Atotputernicului Dumnezeu? Când ați ridicat armele în contra națiunii maghiare și în contra libertății ei, nu numai în inima binefăcătorilor voștri ați înfipt pumnalul, ci ați dat mână de ajutor dușmanilor politici ai patriei, pentru zdrobirea libertății, tocmai a voastre proprii! Și vedeți cum e mărinimia? Națiunea maghiară a învins, fiindcă Dumnezeu nu părăsește niciodată cauza cea dreaptă. Cu trupele ei foarte tari și viteze a bătut armatele celor doi împărați, anume, al Austriei și al Rusiei. Și acum, când forța și puterea se află în mâinile ei, când pe noi pe toți ne-ar putea zdrobi ca pe niște viermi, extirpându-ne până la unul, nu o face aceasta, nu dorește răzburarea fraților ei omorâți, nu vrea plată cu egal pentru egal, ci iartă în mod mărinimos, și numai pe aceea vrea să-i pedepsească, «care cu mâinile lor proprii au ucis, au incendiat, au jefuit și au instigat prea mult. Și după atâtea păcate din partea voastră și atâtea mărinimii din partea concetățenilor maghiari, voi cum v-ați purtat până în ziua de azi? Spre fericirea voastră, spre liniștirea voastră sufletească din viitor, vă rugăm să reveniți la calea legii și a moralității, pentru ca Dumnezeu, care e deasupra noastră a tuturor, în ceruri, nu poate tolera imoralitatea, uciderea, cruzimea, hoția, și, după cum bine știți toți, pedepsește necondiționat fiecare faptă rea. Cei ce nu încetează a face de acestea și nu se pocăiesc, aduc asupra lor o anumită primejdie, iar asupra națiunii rușine și ură eternă, pentru ca o națiune răzvrătită, cu atâtea cruzimi la activul ei, și care afară de aceasta atât de slab știe să înțeleagă imnul libertății, nu e vrednică de cea mai prețioasă binecuvântare, de libertate! Dați îndărăt fiecăruia aceea ce a lui a fost și de dare să nu vă atingeți mal mult, ci respectați averea și libertatea altuia, dacă nu voiți ca și altul să vă facă vouă asemenea. Fiți convinși, că dacă maghiarul, care și în prezent își varsă sângele scump pentru libertatea constituțională și independenta tuturor popoarelor din Ungaria, deopotrivă, nu ne-ar ocroti, noi am cădea îndărăt în jugul sclaviei, pe care l-am purtat atâtea secole. Fiți ascultători de legi și de mai marii voștri și purtați-vă astfel, cum se cuvine unui om liber și unui creștin bun. Grupați-vă cu bucurie sub steagul libertății și năzuiți-vă să aduceți cât mai multe jertfe pentru eluțarea libertății patriei comune, pentru ca cum am putea noi dori să secerăm acolo unde nu am semănat, să câștigăm libertate, nefăcând nimica pentru eluțarea ei, ci privind numai de la distanță cum își varsă sângele altul pentru ea și apoi să luăm numai din gata? Căci numai așa ne putem repara păcatele de până acuma și putem oferi un oarecare motiv, ca națiunea maghiară să uite cândva cele de până acuma. Priviți la frații noștri din Ungaria și luați exemplu de la ei. Fiți sânguincioși și purtați-vă cu râvnă îndoită economia câmpului, pentru ca dacă ar fi să vină aceea, de ce să ne ferească Dumnezeu, o foamete, tot voi veți fi aceia, care vor suferi mai mult. Cu aceea vă instigă unii, că va intra muscalul în patria noastră. În adevăr, ați fi vrednici de compătimire, dacă ați fi destul de proști și ați aștepta ceva mai bun de la aceia. Nu cunosc aceștia alta, decât sclavia. Muscal, băț, robotă, e tot una.

145 ani de la proclamarea Independenței României

4

Priviți spre Valahia. Acolo amicii poporului au eliberat poporul, dar a intrat muscalul și a introdus iobăgia din nou, iar poporul geme iarăși în jugul sclaviei, ca mai înainte. Nu vă lăsați amăgiți de instigatori ticăloși, ci rămâneți pe calea religiei și a moralității, pe care v-a croit-o sfânta Scriptură și legea dumnezeiască, iar pe astfel de indivizi ticăloși, dați-i voi înșivă pe mâna justiției pedepsitoare. Ați putut învăța din experiență, ce crezământ puteți da vorbelor celor de miere ale sașilor, care aici, în Sibiu, au ascuns pe acei instigatori ticăloși, care încă în Blaj au strigat, că: „nu ne trebuie uniune”. Nu ascultați de oamenii cu păr și barbă căruntă, pentru că aceia toți sunt trădători. Nu era mai bine dacă imediat la început am fi dat noi mâna cu sinceritate cu maghiari, mărinimoși, căci acum nu s-ar pustii frumoasa noastră patrie și nu ar cădea jertfă atâția oameni nevinovați?! Dar unde sunt acei instigatori, năimiți de necredinciosul guvern austriac, - care cu brațe de fier vrea să mențină sclavia, - apoi de familia domnitoare și de miliția acesteia, și plătiți cu bani săsești, care v-au îndemnat la aceste fapte groaznice? Și-au umplut buzunarele cu comorile furate de la nemeși și au dispărut, lăsându-vă pe voi aici, după ce v-au împins în îngrozitorul abis al nenorocirii! Credeți-ne, că nu fericirea națiunii a fost aceea ce i-a călăuzit, ci pofta de câștig și setea de sânge! Acum voi învățați din paguba voastră și altădată fiți mai înțelepți, nu dați crezământ tuturor celor ce vă spun vorbe dulci și vă promet munți de aur, ci alipiți-vă cu sinceră pocăință de frații noștri maghiari și purtați-vă cu încredere față de guvernul civil liberal al patriei noastre, comunicați-i durerile voastre și el sigur că va împlini părintește cererile voastre juste și echitabile; și când apoi Sfânta Sa Maiestate, Dumnezeu, va binecuvânta iarăși cu pace scumpa noastră patrie, putem să fim încă toți fericiți”

Dat în Sibiu, din ședința adunării, ținute în 8 Iunie 1849. Petru Gherman, protopop greco-neunit din Brașov și președinte al adunării. Paul Dunca, notarul adunării.